KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS ÁLLAMIGAZGATÁSI EGYETEM LAPJA

40. évfolyam 6. szám –7.oo Ára: 3 euró (az egyetemen 45 Ft) 2000. május/I.

"Remek kihívások állnak előttünk"

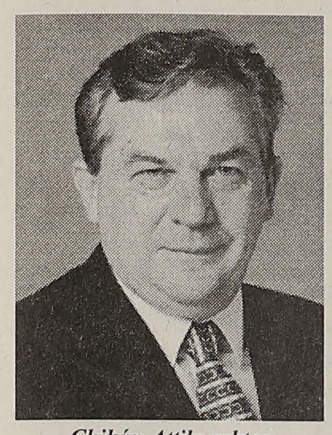

Chikán Attila rektor

Kevés konkrétum, mégis jól kivehető, világos irányelvek – talán így lehetne jellemezni újonnan kinevezett rektorunk, Chikán Attila bemutatkozó beszédét, mely a HT elnöke által összehívott Hallgatói Gyűlésen hangzott el.

Úgy tűnt a diákságot ezúttal jobban érdekelte a téma; a korábbi nyelvvizsgakérdés kapcsán összehívott Hallgatói Gyűléssel szemben most zsúfolásig megtelt a díszelőadó.

"Csodáról nincs szó és nem is lesz. Dolgozni kell."

E józan hozzáállás végig érzékelhető volt a beszéd során. Nem beszélni, cselekedni kell. Lássuk, melyek azok a rektor úr által említett területek, ahol tenni, változtatni kell végre?

Bár jó tudni, hogy a Közgáz "messze kiemelkedő közgazdasági felsőoktatási intézmény", oktatási struktúrája átalakításra szorul. Az ún. 3+2-es oktatási szerkezetet a rektor alapvetően jónak tartja. A probléma az oktatott tárgyak színvonalával, méginkább egyes hiányzó, ám a jövő szempontjából meghatározó fontosságú tárgyakkal van.

Az EU-s tárgyak, az informatika – hogy csak a két legjelentősebb szóba került tantárgy nevét említsem – gyors és hatékony fejlesztésére mihamarabb sort kell keríteni.

Oktatással kapcsolatos további elmaradásaink illetve fejlesztenivalók: a nemzetközi kapcsolataink és az egyes szaktárgyak idegen nyelvű oktatása.

A közeljövő legfontosabb teendője a szervezeti átalakítás lesz; a szakmai és személyi változtatásokat június végéig tervezik.

Szintén kényes, de Chikán Attila által nem a legfontosabb kérdésnek tartott problémakör az egyetem anyagi helyzete. A jelenlegi elképzelések szerint az üzleti szféra jóval meghatározóbb szerepvállalásával ez is megoldható lesz.

Egyenlőre nem látszik megoldhatónak azonban a Kinizsi utcai épület megszűnése kapcsán keletkezett terem- és helyhiány. Bár "drámai a helyzet", azt sajnos látni lehet, hogy még mindig nem történtek konkrét, hatékony lépések az ügyben.

Megoldási tervek vannak már, de még ezek is annyira széles skálán mozognak, hogy nem tudni, mi lesz velünk 3-4 év múlva. Annyi bizonyos, hogy a "Sóház" egy éven belül elkészül és a számítógépes park ott kerül elhelyezésre.

Hogy a könyvtárral mi lesz? Nyilvánvaló, hogy kormányzati és világbanki támogatás nélkül az egyetem nem fogja tudni megoldani ezt a helyzetet. Kissé borúlátóvá tesz bennünket azonban az a gondolat, melyet Chikán Attila így tolmácsolt:

"Ezt az egyetemet nem szereti a kormány. Sem ez, sem az előző."

A fejlesztéshez szükséges 8-10 milliárd Ft-ot (ebből jelenleg 1 milliárd áll az egyetem rendelkezésére) azonban előbb-utóbb elő kell keríteni valahonnan.

A bemutatkozó beszéd után hallgatói kérdésekre válaszolt a rektor úr. A legnagyobb sikerű felszólaló egy "Kg park" létrehozását javasolta az egyetem és a Sóház közti területen. Bár a felszólalás nagy derültséget váltott ki, mégis a visszhangból ítélve mindenki hasznosnak és szükségesnek tartana egy ilyen helyet. Reméljük ez a kérdés is napirendre kerül egyszer az egyetem döntéshozóinál.

Összefoglalva a bemutatkozó beszéd során elhangzottakat: nyilvánvaló, ha egyetemünk vissza kívánja szerezni az elmúlt 10 év során megtépázott tekintélyét, ezeket a jelentős szervezeti, szerkezeti és oktatási átalakításokat meg kell lépni.

A hallgatók és oktatók közös érdeke, hogy az új rektor végre határozottan, a konfliktusoktól nem meghátrálva, meghozza a szükséges döntéseket.

Hallgatói Tagozat

A Közgáz tíz év múlva

Chikán Attila rektor úr víziója az egyetemről

Chikán Attila – alig száradt meg a tinta rektori kinevezésén – múlt hét kedden a TEK meghívására vázolta elképzeléseit az egyetem jövőjét illetően. "*Könnyebb megmondani, milyen lesz a Közgáz 10 év múlva, mint rövid távon.*" – indította beszédét a rektor a jelenlevők nem kis derültségére. A jó hangulatú eszmecserén nagyszabású tervek és elképzelések kerültek felszínre, mely változtatások meglépése nélkül – az EU-csatlakozás után – komoly veszélybe kerülhet a Közgáz nemzetközi versenyképessége.

Elsődleges cél tehát, hogy az egyetem minőségi oktatással az uniós közgazdászképzés élvonalába kerüljön. A versenyképesség legfontosabb kritériuma pedig az oktatás tartalma.

A rektori programban leírtak szerint az egész oktatás egyfajta *EU-s szemüvegen keresztül fog zajlani;* azaz mindenkinek lényegesen többet kell majd elsajátítani az EU működéséről, másrészt értelmét veszti néhány tárgy mai elkülönítése, mint például a bel- és külkereskedelem, vagy a marketing és a nemzetközi marketing szétválasztása. Ezek mellett pedig tervek szerint beindul az "EU-bürokraták" képzése.

Egy másfajta szemléletbeli váltást sürget az *informatika*, ezzel együtt az e-commerce, vagy e-business széles körű elterjedése, mely szintén áthatja majd az egyetemi oktatást.

Várhatóan, 10 év múlva lényegesen nagyobb teret kap majd az úgynevezett közgazdasági szemlélet puhább oldala, így az *etika*, a *környezetvédelem*, remélhetőleg beépülve az üzleti tudatosságba, a gazdasági szemléletbe.

Mindehhez nélkülözhetetlenek az *infrastrukturális fejlesztések*, 10 éves perspektívában akár egy új helyen létrehozott campus is elképzelhető. Az informatikai fejlesztés szintén minimális feltétel az európai szintű egyetemmé váláshoz – hangsúlyozta Chikán Attila.

E "szép új világ" árnyoldala, hogy a *hallgatói ráfordítások*, a tandíj felzárkózik majd az európai szinthez, hisz e nélkül elképzelhetetlen az oktatás tartalmi és módszertani fejlesztése. A mai elavult előadás-szeminárium rendszert így felválthatja majd egy sokkal korszerűbb – alapvetően az informatikára támaszkodó és "személyre szabott tömegoktatási rendszer".

Erre az időre várhatóan *az egyetem üzleti élettel való kapcsolata* lényegesen közvetlenebb lesz, nem jelent majd gondot a vállalati esettanulmányok beszerzése, vagy egy-egy elismert üzletember meghívása előadóként. Az üzleti szféra ugyan ma is hangoztatja az emberi erőforrás fontosságát, a gyakorlatban azonban ezt az elvet még kevéssé alkalmazza. Előbb-utóbb rá kell jönniük, hogy hosszú távon az értékes emberi tőke szerzésének nem az lesz a megfelelő módja, hogy negyedéves koruktól félállásban foglalkoztatják a hallgatókat; az ezzel szerzett versenyelőny ugyanis csak rövidtávon lesz védhető – véli a rektor.

Az *egyetemi közélet* elszegényedését sajnálatosnak tartotta, s reményét fejezte ki, hogy újra megteremtődnek a tanár-*diák* kapcsolatok oktatáson kívüli fórumai is.

A vázlatos perspektívák ismertetése után kérdésekre válaszolva megtudhatta a hallgatóság többek között, hogy *miért lesz értelmesebb 10 év múlva a Közgázra járni, mint például egy gazdasági főiskolára.* Az alapvető különbség a képzés filozófiájában van – hangzott a válasz – a főiskolák a helyes döntések meghozatalára képes gazdasági technokratákat képeznek, akiktől elvárható például, hogy egy hitelkérelmet tudjanak tisztességesen kitölteni, de nem kell tisztában lenniük, hogy a pénzmennyiségre milyen hatással van a különböző hitelpolitikai irányelvek alakulása.

Egy közgazdaság-tudományegyetem alapvetően az értelmiség képzésének célját tűzi ki, akiktől majd elvárható, hogy tisztában legyenek a dolgok mélyebb hátterével és "hogy a miértnek is a miértjét keressék".

Ez egy másfajta társadalmi szerepet jelent, de nem feltétlenül más állásokat. A társadalomnak és a gazdaságnak nagyobb számban van szüksége a technokratákra, mint az értelmiségre, és látszólag ennek irányába is fog eltolódni az egyetem képzési rendszere. Ezt a változást sajnos a szakkollégiumokat eddig megkülönböztető értelmiségi eszmecserék háttérbe szorulása is jelzi, melyre azonban nagyon nagy szükség lenne.

Tíz év múlva azonban még minden bizonnyal fennmarad – egészséges arányban – a két típusú közgazdászképzés közti különbség.

A terek ambiciózusak és megfelelnek az előttünk álló kihívásoknak. A megvalósítás valószínűleg a rövid távú túlélés után sem akadálymentes. Mi mindenesetre szorítunk hozzá, rektor úr!

Dely Krisztina

A FRANCIA MINISZTERELNÖK LÁTOGATÁSA A KÖZGÁZON

2000. május 3-án a Francia Köztársaság miniszterelnökeként először látogatott Budapestre Lionel Jospin, aki, mint ismeretes 1997. június 2. óta tölti be ezt a tisztet. Ekkor győzött ugyanis a Francia Szocialista Párt az előrehozott törvényhozói választásokon, melyekre azért került sor, mert Jacques Chirac köztársasági elnök, jobboldali politikus létére feloszlatta a jobboldali többségű nemzetgyűlést. E stratégiai lépéssel saját uniós elkötelezettségű politikáját kívánta megerősíteni, ám a választások eredményeképpen újabb politikai társbérlet alakult ki Franciaországban, ezúttal fordított felállásban, mint François Mitterrand elnöksége során.

Lionel Jospin kíséretében országunkba érkezett még Hubert Védrine külügyminiszter, Dominique Voynet területfejlesztési és környezetvédelmi miniszter, Pierre Moskovici, az európai ügyek minisztere és François Huwart külkereskedelmi államtitkár. A négy közül hárman jártak már Magyarországon: Moskovici 1997. novemberében, 1999. májusában (az Európatanács megalakulásának 50. évfordulója alkalmából) és 2000. januárjában, Védrine 1999. januárjában, Huwart pedig ez év áprilisában.

A miniszterelnök hivatalos látogatásának első napján találkozott a visegrádi négyek vezetőivel. Meghívását az tette időszerűvé, hogy két hónap múlva Franciaország tölti be az Európai Unió soros elnöki tisztjét. Az uniós elnöki periódus előkészülete határozta meg Lionel Jospin egyetemünkön megtartott előadásának hangvételét is. Nem országának gazdaságát mutatta be, hanem felvázolta a francia kormányzat elképzeléseit az Európai Unió bővítéséről.

Ha országa idoszerű problémáiról is ejtett volna szót, szóba került volna például a nyugdíj-rendszer franciaországi reformja, az adóterhek csökkentése, a 35 órás munkahét bevezetése és ezzel együtt új munkahelyek teremtése, minek következtében több, mint félmillióval csökkent az országban a munkanélküliek száma. Ahogy azonban a 1998. novemberében a prágai Károly Egyetemen vagy a 1999. júliusában Varsóban tartott beszédében nem tért ki a francia gazdaság és belpolitika aktualitásaira, ugyanúgy itt is a közös Európa építése volt előadásának egyetlen tárgya.

A francia kormányfő érkezése előtt jóval megkezdődött a nagyszámú érdeklődő bebocsátása a IV-es előadóba, mely meglehetősen kicsinynek bizonyult ekkora tömeg befogadására. A biztonságiak és az útabaigazításban, ellenőrzésben segédkező hallgatók diszkréten és hatékonyan végezték munkájukat, de a terembe való bejutás, majd a helyfoglalás nem ment, nem mehetett gyorsan. A hangulat mégis feszültségmentes, várakozó volt.

A magas rangú vendég pontosan érkezett, üdvözölte az egyetem vezetőit, majd helyet foglalt az uniós kékbe öltöztetett emelvényen, Mészáros Tamás megbízott rektor úr társaságában. Az egyetem rektora az egész magyar felsőoktatás nevében üdvözölte a francia miniszterelnököt. Köszöntőjében kiemelte Magyarország kiváló uniós kapcsolatait az oktatás terén, s megemlítette a BKÁE és a párizsi Sciences Po közötti eredményes együttműködést. Megemlékezett azokról a francia politikusokról, akik már megtisztelték intézményünket látogatásukkal. Ilyen volt például Alain Juppé, Lionel Jospin miniszterelnök elődje, Laurent Fabius, akit nemrég vett be a kormányzásba és az egyetem díszdoktora, Raymond Barre. Az utóbbi kettő szintén volt valaha kormányfő. Kifejtette még, hogy Magyarország e kapcsolatokon keresztül törekszik az uniós keretek, feltételek megtanulására.

Lionel Jospin beszédében, mely a *Franciaország, Magyarország és a bővítés perspektívái* címet viselte, üdvözölte a hallgatóságot, kiknek zömét "európai fiatalok" tették ki, tehát jövendőbeli uniós állampolgárok. Elmondta, hogy a francia soros elnökség szorosan kíván illeszkedni az előző portugál ciklushoz.

Mint tudjuk, a portugál elnökség programjában elkötelezte magát az európai béke, a stabilitás és a tartós fejlődés mellett. Célként jelölte meg az új tagok csatlakozásához szükséges feltételek megteremtésének előnyben részesítését, az intézményi reformok bevezetését, a reformok összehangolását egy kirekesztésellenes és oktatásbarát társadalmi és gazdaságpolitikával, az egységes pénzrendszer megszilárdítását inflációellenes és munkahelyteremtő politikát folytatva, egy közös európai állampolgári tudat kialakulását, mely azonban összeegyeztethető a szubszidiaritás elvével, és folytathatnánk a sort.

Jospin szerint tehát hasonlóak Franciaország célkitűzései is. Félév természetesen nem elegendő ahhoz, hogy mindezek megvalósuljanak, ezért Franciaország célja, hogy világos képet rajzoljon arról a közös Európáról, melynek megteremtésén a jelenlegi és majd az új tagok is fáradoznak.

Ezzel a tervvel kell teljesen azonosulniuk a tagjelölt országoknak is, és el kell fogadniuk a közös európai értékek rendszerét. Ezért je-

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

lent nagy problémát Európának a szélsőjobb ausztriai hatalomra kerülése. Erre a 14 másik tagállam csak diplomáciai bojkottal válaszolhatott, hiszen az idegengyűlölet az európaiság egyik alapelvét kérdőjelezi meg. A közép-európaiak alaposan megfizettek a demokráciáért és az emberi jogok elismeréséért, meg kell hát érteniük ezt a kemény hozzáállást.

Az uniós bővítés áldozatot kíván a tagállamoktól is. Nem veszhet el ezáltal az unió lényege, nem csökkenhet az integráció ereje. A közös Európa nem alacsonyodhat le egyszerű szabadkereskedelmi zónává.

Az előző évben folyt az Unió pénzügyi reformja. A feltételeket a szerényebb gazdasággal rendelkező leendő tagországok befogadására alkalmassá kellett tenni. Ezáltal lehetővé vált, hogy jobban szelektáló támogatásokat kapjanak egyes régiók vagy tevékenységi ágak.

Most jött el az ideje az intézmények megreformálásának. E feladat a francia elnökség hónapjaiban összekapcsolódik majd a bővítés kérdésével. Ez utóbbival kapcsolatban a francia álláspont nem elutasító, csak éppen nem tartaná helyesnek, ha a sietség az eredményesség rovására menne.

A jelenlegi intézmények nem elég hatékonyak. Az erős Európa megteremtése érdekében ezeket is meg kell erősíteni, ez a tagjelölteknek is érdekük. A reformok felgyorsíthatják a bővítés ütemét is. Ez az ütem azonban országonként egyénileg alakul a helsinki határozat értelmében. Jospin fontosnak tartja ezért az Európai Konferenciának, mint a dialógus legalkalmasabb fórumának újraindítását.

Új értelmet kell adni az európai egyesítés gondolatának. Ehhez vissza kell térni az alapító atyák terveihez. Európa legfontosabb alapelve a béke, aminek meglétét soha sem szabad kész tényként kezelni. Figyelmeztet erre bennünket a koszovói példa is. Európának képesnek kell lennie a béke megőrzésére és megteremtésére.

Az új védelmi reform hivatott a múltba száműzni a "atlanti vagy európai védelem" áldilemmáját. Meg kell becsülni azt a békét, melynek tíz éve örülhetünk, és melynek Magyarország előfutára volt. Jospin a jelenlegi békés állapotokat az 56-os akkor elfojtott reményteli gondolatok jutalmának tekinti.

A demokráciát azonban mindig tökéletesíteni kell. Kiváló keret erre az európai egyesülés. Ez egyben megóvná a friss demokráciákat a nosztalgiázó, visszafelé kacsintgató erők befolyásától, melyeket a csatlakozási nehézségek szülte elégedetlenség is táplálhat. Magyarország feladata, hogy hozzájáruljon a szomszédos volt Jugoszlávia országainak demokratizálásához is.

A demokratizálás szükséges az Unió esetében is. Szükség van átlátható és felelős rendszerekre. A demokratikus Európa működő Európa kell legyen. Néhány jelenlegi kormányzási módszer felülvizsgálatra szorul. A jelenlegi félévenkénti soros elnökség nagy valószínűséggel ezek közé tartozik.

Meg kell újítani a demokrácia fogalmát is. Középpontba kell helyeznünk a társadalmi fejlődést. Ezzel megőrizhetjük Európa identitását az egységesedő világban. A francia kormány 1997. óta a növekedéspárti és munkahelyteremtő európai politika folytatása mellett száll síkra. E téren nagy eredmények születtek a lisszaboni konferencián is, mely célul tűzi ki a teljes foglalkoztatottság újra megteremtését az unióban és 3 %-os átlagos éves gazdasági növekedést irányoz elő. Jospin szerint ez az évtized végére elérhető.

Európának szolgálnia kell állampolgárait. Franciaország meg akarja teremteni a tudás Európáját, ahol semmi sem gátolja többé a diákok, oktatók és kutatók szabad mozgását. Ahogy a gondolatok áramlását sem.

Végezetül kifejtette, hogy e történelmi pillanatban, ötven évvel az európai egyesülés alapjait megteremtő Schumann-nyilatkozat után napjainkban, amikor végre létrejött az egységes pénzügyi rendszer, a bővítésnek Európa népei közös akaratában kell gyökereznie. Így lesz lehetséges a nagy közös Európa megépítése Párizs és Budapest között.

Beszéde után a közönség kérdéseire került sor, szám szerint négyre, mivel sok időbe telt a mikrofon mozgatása a zsúfolt teremben. Az első kérdező érdeklődött, vajon a miniszterelnök szerint a magyar fiataloknak több lehetőségük lesz-e a franciaországi munkavállalásra és tanulásra a csatlakozás után. A második jelentkező arról érdeklődött, miként ítéli meg az e kérdésben a belgákkal együtt a legszigorúbb nézeteket valló Franciaország a tényt, hogy Magyarország nem fagyasztotta be diplomáciai kapcsolatait Ausztriával. A harmadik kérdés a magyar kultúra franciaországi terjedésének esélyivel foglalkozott, a negyedik pedig a Lisszaboni konferencia jelentőségét firtatta.

A miniszterelnök, aki rutinos szónoknak mutatkozott, a válaszból újabb beszédet kerekített. Bevezetőképpen elmondta, hogy milyen ismerős számára az egyetemi környezet, hiszen maga is igen sokáig volt diák. Ez a megjegyzés nagy derültséget váltott ki a hallgatóságból, pedig tökéletesen megfelel a valóságnak, hiszen Jospin először a Politikai Főiskolára, majd az Államigazgatási Főiskolára (ENA) járt, tanulmányait 56-ban kezdte, és csak 65-ben fejezte be. Igaz, eközben katonai szolgálatát is teljesítette.

Lionel Jospin és Mészáros Tamás

Miután pedig otthagyta a külügyi szolgálatot, mivel összeegyeztethetetlennek érezte a magas hivatal gyakorlását politikai nézeteinek vállalásával, a Paris XI egyetemre került oktatónak, és éppen közgazdaságtant adott elő.

Természetesnek tartja, hogy a csatlakozott országok fiataljai könnyebben kaphatnak majd munkát az egységes Európa bármely országában. Éppen az ezt garantáló értékek, az állampolgárok szabad lakó- és munkahelyválasztásának tiszteletben tartása kerül veszélybe az ausztriai Szabadságpárthoz hasonló szervezetek tevékenysége folytán.

Világos, hogy Franciaország nem az ausztriai politikai erőktől fél, hanem az általuk vallott politikai elveket tartja veszélyesnek. Hiszen Franciaországban is gond a szélső-jobb térnyerése.

A kultúrával kapcsolatban kitért a 2001-es franciaországi magyar év szervezésére, a nizzai konferenciáról pedig azt mondotta, nem az a fontos, hogy a háború utáni utolsó konferencia lesz-e, hanem az, hogy ne lehessen háború előtti utolsó. Így zárszavában is a legfontosabb európai érték, a béke és biztonság vágya tükrözodött, mely vágy összehozza a közös értékrendű, de nemzetiségükben, kultúrájukban oly sokszínű európai népeket a közös, mindenféle téren biztonságot nyújtó állam felépítésének érdekében.

Olasz György
IOK Francia-Olasz Tanszék

A legolvasottabb

Az országos napilapok olvasótábora

Ezer főben kifejezve

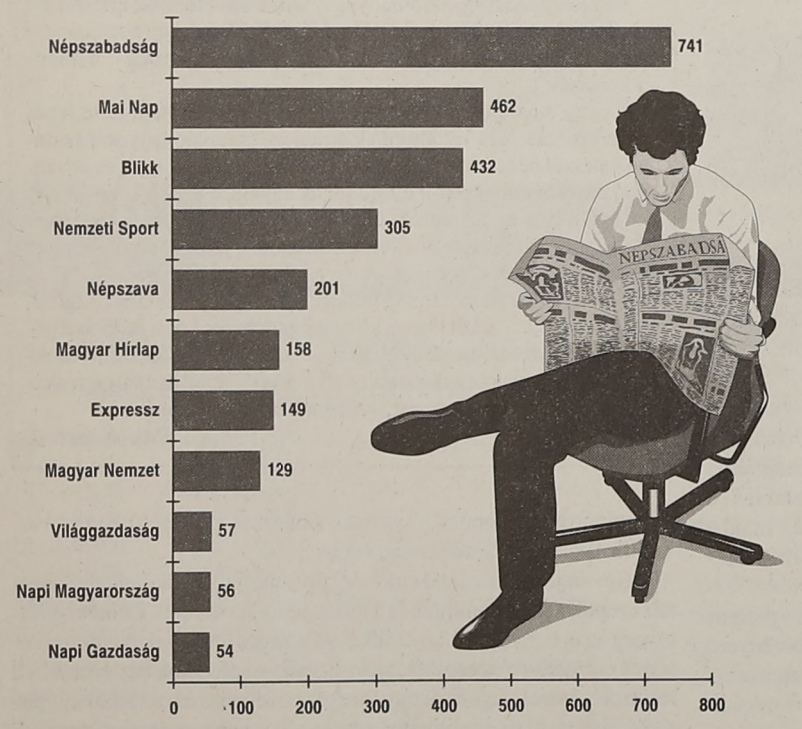

Forrás: SZONDA IPSOS és GfK-HUNGÁRIA, 1999/II. – III. negyedév

Magyarország legkedveltebb napilapja

Az Alapítvány a Pályakezdő Közgazdászokért, Jogászokért és Mérnökökért pályázatot hirdet

külföldi tanulmányutak és külföldön megrendezésre kerülő szakmai rendezvényen való részvétel támogatására

vagy

tankönyv-, szakkönyv- és jegyzettámogatásra.

A támogatást az alábbiakban felsoroltakra lehet kérni:

- utazás, szállás, étkezés, belépőjegy, részvételi díj-támogatás vagy
- tankönyv-, szakkönyv- és jegyzetvásárlás.

A pályázattal kapcsolatos további információk beszerezhetők Halász Csabától (30-9528-302).

* * *

2000 május hónapban ünnepelte a BKÁE Marketing tanszéke alapításának 30. évfordulóját.

Az elmúlt 30 évben az egyetem marketing szakirányú és marketingkommunikáció mellékszakirányú képzésében mintegy 4500 hallgató szerzett diplomát.

A 30 éves évforduló eseményei közül kiemelendő a tanszék 30 éves tevékenységét részletesen bemutató könyv megjelenése, a *Marketing, mint a gazdaság hatóereje* nemzetközi konferencia, a *30 év* jubileumi ülésszak és a *Marketing Kutatás Napja.*

Az évfordulós eseményekről bővebben a következő számunkban!

SPORT

IX. kerület és Egyetemek-Főiskolák 2000. évi NÉPSZAVA KOSÁRLABDA TORNÁJA

Fővédnökök: ***Dénes Ferenc*** **helyettes államtitkár •** ***Gegesy Ferenc*** **polgármester**

PROGRAM:

8.00–9.00 csapatok jelentkezése
9.00–13.00 mérkőzések
13.00–13.45 dobóverseny
14.00–18.00 mérkőzések
18.00–19.00 Juventus Kosárcsapat-Egyetemi All Starts
19.00–19.30 eredményhirdetés
19.30–21.00 „Fergeteg Party"
21.00–hajnalig Buli a Közgáz Pinceklubban

A helyszínen sörsátor, mászófal, légvár, kirakodó vásár

Ideje: 2000. május 21.
Helyszín: Vásárcsarnok-Sóház által határolt terület

Korosztályok, csoportok:

14 év alattiak (leány, fiú) • 15–18 évesek (leány, fiú) • 19 év felettiek
Családi (1 fő kerületi lakos legyen) • Egyetemi és Főiskolai
Nevezési díj: 2000 Ft./csapat. A helyezettek díjazásban részesülnek

Előzetes jelentkezés:

Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Testnevelési Tanszék
Bp. IX., Kinizsi u. 1-7. III. emelet 313 szoba

BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGI NAPOK 2000

„Ország küzdj és bízva bízzál!" – avagy merre tovább Magyarország? Összefoglaló a Magyar Közgazdasági Társaság konferenciájának előadásairól

Reálszféra

Chikán Attila:

A vállalati szférát érintő kihívások az EU-csatlakozás kapcsán, s az erre adott kormányválaszok

A reálszféra előadói indították a szakmai programot. Balról jobbra: Chikán Attila, Török Ádám, Szabadföldi István, Bessenyey Bálint

"Ha 5-6 éven belül nem vesznek fel bennünket az EU-ba, itt már egy olyan új Európa lesz, amelyben alighanem már nem is lesz erre lehetőségünk" - kezdte előadását Chikán Attila a BKÁE III-as előadójában a konferencia nyitó napján.

Neumann Mónika - a helyi ifjúsági szervezet elnöke - és Halm Tamás - az MKT főtitkára - köszöntő szavai után ez a lényegre törő állítás, s maga a csatlakozás kérdése, mint a megkérdőjelezhetetlen jövő állt több oldalról és szemszögből is megvilágítva a konferencia fókuszában.

Egyetemünk professzora egy általános helyzetkép és az előttünk álló kihívások felvázolása után a **vállalatok 'EU-reakcióit' és a kormány csatlakozással kapcsolatos teendőit részletezte előadásában.**

"Az élesedő versenyhelyzetben nőtt ugyan a magyar vállalatok termelékenysége, de még mindig csak fele, 2/3-a a Nyugat-Európaiakénak" - hangzott el az első kihívás, amely csakúgy, mint maga **a csatlakozás kérdése a korántsem homogén magyar vállalati szférát különbözőképpen érinti.** Amíg a multinacionális vállalatok számára a csatlakozás pusztán technikai kérdés, addig a magyar nagyvállalatok, valamint az előbbi két csoport beszállítóiként működő kis és középvállalatok számára nagyon is komoly feladatokat jelent. Negyedik kategóriaként megemlíthetők még a helyi piacra termelő kis szolgáltató vállalatok, akik még nem érzékelik testközelben a csatlakozásból eredő problémákat.

Általánosan a **tudásalapú gazdaság megteremtése,** az információtechnológia, és az innovációk behozatala, valamint a hazai humánerőforrás fejlesztése azok a feladatok, melyeket volt gazdasági miniszterünk a felzárkózás legsürgetőbb tennivalóiként emelt ki.

További problémákat vet fel, hogy a magyar vállalatoknak (még a legnagyobbaknak is) kicsi a piaci erejük a nemzetközi versenyben. Emellett azonban a szabályozási környezet (például a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem) is még 'gyerekcipőben jár' az EU elvárásokhoz képest, a foglalkoztatási előírásokról nem is beszélve. Az EU szabályainak betartásáért nem csak az unió piacaira exportálók felelősek; a hazai piacokon azonos szabályok fognak érvényesülni, hangsúlyozta az előadó.

A sikeres csatlakozáshoz nélkülözhetetlen a **kormányzat aktív szerepvállalása:** a tagságot gazdaságpolitikai prioritásként kell kezelnie. A versenyképesség fokozódását elősegítő befektetés-ösztönzéssel, a tudásalapú gazdaság feltételrendszerének megteremtésével, a regionális tevékenység átgondolásával – így a természetesen szerveződő régiók támogatásával – kell segítenie a felkészülést.

A hazai vállalatokat - csatlakozáshoz való viszonyuk alapján - több viszonylag homogén csoportba sorolta Chikán Attila.

– Az elsőbe tartoznak azok az ún. **'előre menekülő', nagyvállalatok,** melyek már próbálnak az EU-val szorosabb kapcsolatot kiépíteni különböző közös kutatásfejlesztésekben, valamint információtechnológiai-, és egyéb uniós konferenciákon, fórumokon vesznek részt.

– A második nagy vállalati csoportot a **kis- és középvállalkozások** képezik. Ahogy Michael Lake - az unió hazánkban akkreditált nagykövete róluk megjegyezte: "Magyarország uniós csatlakozásának kulcsa a kis- és közép vállalatok integrálódása." Vállalataink ma tartanak a csatlakozástól.

A félelem fő oka, hogy kevés információval rendelkeznek az EU konkrét követelményeit illetően. Az EU Integrációs Stratégiai Munkacsoport 600 vállalatra kiterjedő felmérése szerint e vállalatoknak csupán 41%-a ismeri csak az uniós szabványokat; 26%-uk az EU-tagsággal kapcsolatos ajánlásokat; a társult tagsággal kapcsolatos jogokkal és kötelezettségekkel mindössze 16%-uk van tisztában, míg a WTO és a Gatt előírásait 14%-uk ismeri.

A kis- és középvállalatokat érintő EU előírásokkal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy ezek csak a gazdasági és piaci alkalmazkodást előíró normák szintjén léteznek, tehát nagy a szabadságfokunk a helyzetünk alakításában.

Az egész vállalati szférára nézve komoly problémát jelent, hogy **nem elég erős Magyarország külgazdasági rendszere;** Latin-Amerikától Kínáig ez általános probléma.

Ugyancsak többet tehetne a kormány az atipikus foglalkoztatási formák támogatásáért, mely világszerte növekvő tendenciájú valamint a finanszírozási intézményrendszer fejlesztéséért.

Létrejött már egy közös kezdeményezés, egyfajta párbeszéd, melynek eredményeként vállalkozói szervezetek és a kormány képviselői kidolgoztak egy **programtervet mely elősegíthetné a vállalati szféra EU integrációját.** A program területei a következők:

1. A jogi környezet, versenyjog, szellemi termékek, környezetvédelem, kereskedelem EU-konform szabályozása;
2. A vállalati működés „szakmafüggetlen" keretei; például a pénzügy, számviteli rendszer területe (Ezen a területen a lemaradást jól tükrözi, hogy a magyar vállalatok 19%-a készít EU-kompatibilis mérleget);
3. Versenyképességet segítő tényezők; marketing, üzleti etika;
4. A humán erőforrás fejlesztése szabad áramlásának elősegítése;
5. Munkaadó - munkavállalói viszony politikai felhangoktól való megtisztítása, működő- képessé tétele.

Zárszóként Chikán Attila rámutatott: a csatlakozási folyamat csak akkor lesz hatékony, ha mind a kormány, mind a vállalati szféra kimozdul passzivitásából.

MKT-Közgáz, 2000. április 8-9.

BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGI NAPOK

A **Budapesti Közgazdasági Napokat** 2000. április 8-9-én indította útjára hagyományteremtő szándékkal a **Magyar Közgazdasági Társaság BKÁE Ifjúsági Tagozata.** A rendezvény megszervezésével célunk az volt, hogy hozzájáruljunk olyan szakmai ismeretek széles körű terjesztéséhez, melyek nemzetgazdaságunk fejlődése szempontjából kulcsfontosságúak.. Az évente megrendezendő sorozat első láncszeme idén az "Ország küzdj és bízva bízzál! - avagy merre tovább Magyarország?" címet viselte, és hazánk társadalmi-gazdasági helyzet- és jövőképét vázolta fel. Programját neves szakemberek előadásai mellett kerekasztal-beszélgetés, valamint az interaktivitást célzó szakmai vetélkedő tarkították.

Úgy véljük, hogy az elhangzott gondolatok feltétlenül érdemesek arra, hogy emlékeztetőül szolgáljanak a résztvevőknek, illetve hogy megosszuk őket a Közgáz azon tanáraival és hallgatóival, akik nem vettek részt személyesen a Budapesti Közgazdasági Napokon. Az alábbiakban az elhangzott előadásokat gyűjtöttük csokorba, és felvillantást adunk a program többi szakmai eleméről is, bízván abban, hogy a konferencia következő fordulóján, 2001 novemberében személyesen is találkozhatunk majd.

Bízunk abban, hogy e rendezvény által hozzájárulhattunk a résztvevők szakmai ismereteinek és személyes kapcsolatrendszerének bővítéséhez és szerezhettünk számukra egy tapasztalatokban gazdag, kellemes hétvégét.

MKT-Közgáz

Török Ádám:

A hazai K+F finanszírozási lehetőségeiről

Török Ádám - az innovációs kutatások elismert szaktekintélye - előadásában a nemzetközi tudományos-technológiai verseny áttekintése után Magyarország versenyhelyzetével és innovációs potenciáljából adódó lehetőségeivel foglalkozott.

A **globális gazdasági verseny tudományos-technológiai területén** sokkal intenzívebb a küzdelem, s minél fejlettebb egy ország, gazdasági növekedésének annál nagyobb hányadát produkálja a K+F szektor. Ez a hányad a legfejlettebb a kicsi, de erősen technológia-orientált gazdaságokban, így Hollandiában, ill. a skandináv országokban 40-50% körül van.

Amíg az USA előnye a **technológiai** versenyben egyértelműen nő, addig az **EU egyre inkább lemaradással küzd.** Magyarországot tehát az Unióhoz történő felzárkózás sem védi meg a globális lemaradástól, következésképp gyorsabban kell felzárkóznunk az Unióhoz, mint ahogy az Unió tartja a pozícióit. Az EU relatív lemaradását a következő adatokkal támasztotta alá az előadó: amíg 1992-ben az EU K+F ráfordításai 12 milliárd ECU–vel maradtak el az USA-étól, ez a különbség 1998-ra már 60 milliárdra nőtt. Másik szemléletes példa, hogy az EU évente kétszer annyi doktoranduszt küld az USA-ba, mint fordítva; s ennek a fele ott is marad.

Egy 1997-ben az EU által készített Agenda jelentésben a következőket olvashattuk Magyarországról: " ...A magyar tudományos teljesítmény az országot a világon az első 20 közé emeli....". Bár ezt a megállapítást több szempontból is vitathatónak tartja, Török Ádám elismeri, hogy **Magyarország K+F teljesítménye jobb, mint a gazdaság általános teljesítménye.** (Ez utóbbi szerint hazánk a világ országait tekintve – és az egy főre jutó GDP mérőszámát alapul véve – a 45-50-edik helyen, tehát az első negyedben foglal helyet.)

A következőkben az előadó a **nemzetközi K+F mezőnyt** vette nagyító alá többféle mutatószám, és egyéb indikátor segítségével.

Az ún. **Gerd mutató**; azaz a K+F ráfordításokat a GDP arányában mutató jelzőszám igen elterjedt indikátora egy gazdaság innovációs potenciáljának, s nemzetközi összehasonlításban szoros kapcsolatot mutat az egyes ország-csoportok fejlettségi szintjével. 2% fölötti hányadot olyan csúcstechnológiai nagyhatalmak produkálnak, mint az USA, Németország, vagy Japán valamint a kisebbek közül a hollandok, finnek, vagy a svédek. (Európán kívül pedig a Kis-tigrisek, Új-Zéland, Kanada, valamint Izrael is magasan és még tartósan előttünk állnak). Az EU átlag 1-2% között mozog. (Meg kell jegyezni viszont, hogy bár az olaszoknak, osztrákoknak, vagy az íreknek hozzánk képest igen de a Gerd mutatót tekintve nem igazán fejlett a nemzeti innovációs bázisuk.)

Magyarország a Dél-Európai országokkal egy szinten 1% alatti Gerd mutatót mondhat magáénak, míg az OECD-ben csak Törökország 'büszkélkedhet' 0,5 % alatti arányszámmal mely a fejlődő országokra jellemző.

A magyarországi Gerd-mutató ('87-ben 2,5%; '99-ben 0,8%; 2000-re 1% míg 2002-re 1,5% a kormány előrejelzése) zuhanásának főbb okait a szektor átalakulásával, a gazdasági kényszerrel, a vállalati szféra K+F ráfordításainak visszaesésével, valamint az 1993-tól megszűnt Központi Műszaki Alapnak fizetett vállalati hozzájárulás hiányával magyarázta a kutató.

Másik fontos mutatója egy ország innovációs potenciáljának **az 1000 lakosra jutó K+F munkaerő.** Ez az arány az innovációs nagyhatalmak (Japán, USA, vagy a Skandináv országok) esetében 20 ezrelék fölötti Dél-Európa és Ausztria mutatója 10 ezrelék körüli, Magyarország pedig ez alatt marad.

További összehasonlító tényezőként emelte ki a kutató *a* **tudományos publikációk,** *illetve az* **Amerikában bejegyzett szabadalmak** számát. Ezeket alapul véve például Kína vagy India hiába fejletlenebbek Közép-Európánál, tudományos teljesítményük látványosan javul, és a fenti mutatókat tekintve jóval Magyarország előtt járnak.

Itt kell megemlíteni az **innovációs rendszer lehetséges fejlődési modelljei** között fennálló különbségeket, melyre Török Ádám Írországot, ill. Görögországot hozta föl példának. Amíg az előbbi – relatíve több bejegyzett találmányával – egy gazdasági versenyképesség-orientált modell, addig az utóbbi – relatíve több tudományos publikációjával – sokkal inkább a szellemi-tudományos értékek által motivált (melyhez közelebb áll a régi kelet-európai innovációs modell).

Az **innovációk finanszírozását** illetően elterjedt az a nézet, mely szerint a leghatékonyabb módszer a hozzávetőlegesen 35%-os állami és 65%-os piaci hozzájárulás. (Magyarországon már közelít az 50-50%-hoz ez az arány.)

Látható, hogy egy ország innovációs versenyhelyzetét számos indikátor alapján vizsgálhatjuk, melyek sok esetben egészen különböző eredményekhez vezethetnek. Magyarország és Chile például hiába rendelkeznek azonos Gerd mutatóval, Chile a magyar publikációs és szabadalmi teljesítménynek csupán 1/3-át nyújtja. Másik példa lehet Lengyelország, mely csak látszatra előzi meg Magyarországot a Gerd mutató és a tudományos publikációk tekintetében hiszen az USA-ban bejegyzett szabadalmai a magyarnak csupán 20-30%-át teszik ki.

A fentiek alapján Magyarország a nemzetközi innovációs versenyben 'összesítettben' a 26-27-edik helyet mondhatja magáénak – holtversenyben Csehországgal, akihez minden mutatóban nagyon közel áll.

Magyarország ma mindenekelőtt a **szellemi tőke és a szakemberállomány** tekintetében mutat robbanásszerű fejlődést. Másodikak vagyunk a világon a költségszinthez mért szakképzett mérnökök elérhetőségét tekintve; olcsón jó mérnököt csak Szingapúrban lehet könnyebben kapni, mint itthon.

Zárszóként az OMFB volt elnöke Ali baba és a negyven rabló analógiájával hívta fel a figyelmet: ebben az intenzív és kiéleződött technológiai versenyben nagyon pontosan kell tudnunk a jelszót és az irányt, mert különben lemaradunk, s könnyen 'elveszthetjük fejünket'.

A kávészünetekben a Fornetti ínycsiklandó péksüteményei arattak osztatlan sikert

Bessenyey Bálint:

Sodexho-Pass: egy multinacionális cég esete

A konferencia fő szponzorának; a Sodexho-Pass vezérigazgatójának előadásából egy 69 országban működő, 3200 hazai partnercéggel együttműködő multinacionális cég portréja rajzolódott ki. A világ legnagyobb közétkeztető cége a céges étkeztetés támogatását végzi adókedvezménnyel, mely a vállalati kultúra szerves részévé válva elősegíti annak fejlődését. Az európai gyakorlatra alapozott működésnek azonban a multikulturalitásból adódó problémákkal kell megküzdenie, s ez csak az adott ország kultúráját tiszteletben tartva lehetséges.

Szabadföldi István:

Magyarország imázsa, avagy mit is gondol rólunk a külföld?

Szabadföldi István az Online Informatikai Rt. vezérigazgató-helyettesének és az Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham) Budapesti Regionális Bizottságának társelnökeként mintegy 10 éve tevékenykedik multikulturális munkakörnyezetben. Külföldi üzleti partnerei - főként felsővezetők-szemüvegén át mutatta be előadásában, hogyan látnak ők minket, milyen Magyarország imázsa a nemzetközi porondon.

Külföldi befektetők az átmenet eredményei mellett azért is választják szívesebben Magyarországot, mert **kulturálisan közelebb áll Európához,** mint más Kelet-Európai állam. Jócskán van azért '**szégyellnivalója**' is hazánknak, melyek egyrészt rontják nemzetközi versenyképességünket, másrészt korlátai lehetnek EU csatlakozásunknak. Az előadó az alábbiaknak adott nagyobb hangsúlyt.

Óriási probléma a **rendkívül alacsony hazai tőkerészvétel a privatizációban** és a rendkívül magas külföldi tulajdon. 70%-a a magyar (kereskedelmi) bankrendszer teljes eszközállományának külföldi kézben van. Külföldiek némi szánalommal néznek ránk, hiszen nincsen igazi hazai bankrendszer. (Talán Anglia az egyetlen kivétel, de nemzetközi pénzügyi központ lévén természetes, hogy a szigetországban olyan nagy mértékű a külföldi pénzintézmények jelenléte.)

A példátlanul **alacsony lakossági jövedelmi szint** tekintetében hazánk az utolsó az ún. 'éllovas' Közép-Európai országok között. Az átlagosnak tekinthető 300$ körüli átlagbérrel még mindig messze állunk Görögországtól, vagy Portugáliától.

A jelenlegi alacsony reálbérek pedig komolyan veszélyeztethetik a magyar kis- és középvállalkozási szektor létét az EU-csatlakozás küszöbén, ha a kormány a jövőben sem kíván tenni ez ellen. (A kormány stratégiája szerint azonban nem lehet jobban növelni a béreket, mint amennyivel a GDP nő. Így viszont kb. 15 év múlva érjük el azt a legalacsonyabb szintet, amelyet a legelmaradottabb uniós tagállam jelenleg bír.)

Legnagyobb problémánknak mégis **Magyarország elképesztően gyenge politikai és diplomáciai érdekérvényesítő képességét** tartja Szabadföldi István. Ezt a nemzetközi gazdasági versenyben részt venni kívánó vállalkozói szektor is érzékeli. A Kelet-Európai blokkból érkező üzletemberek alapvetően egyfajta inferior pozícióból, kisebbrendűségi érzésekkel kommunikálnak. Ennek objektív oka a nyelvtudás hiánya. De aki még jól is beszél angolul valamiféle "perfekcionista defektusban szenvedve az sem meri a véleményét elmondani... És sajnos ez a politika szintjén is így van" – hangzik a lesújtó vélemény.

Pozitívumként azonban megemlítendő, hogy a **pénzügyi innovációk, a banki szolgáltatások színvonala** Kelet-Közép-Európában igen magas, és ezt pénzügyi szakmai körökben tudják és el is ismerik. Ugyancsak kivételezett szektor a hazai kis- és középvállalkozások körében az **informatika**. A banki szoftverrendszereket fejlesztő *Online Rt.* mellett ugyanis a másik két cég (Graphisoft, Recognita), mely képes volt tartósan megőrizni nemzetközi pozícióit szintén ebben a szektorban működik.

Az Economist 1997-ben - külföldi üzletemberek, vállalatvezetők körében - végzett felmérésének bemutatásával előadónk tovább árnyalta a hazánkról kialakult imázst: Németország, Írország, Spanyolország, Portugália, Szingapúr, Malajzia, Lengyelország és Csehország versenytársaként vettünk részt az összehasonlításokban.

Néhány érdekesség: Magyarország az utolsó helyet kapta az üzleti gyakorlat becsületességét illetően és egy üzleti vállalkozás menedzselése is itt a legnehezebb a megkérdezettek szerint. A fejlődőképességre- és a gazdasági növekedésre vonatkozó mutatókban viszont az élbolyhoz tartozunk. Magyarország kommunikációját a világ felé szürkének és puhának érzékelik s ez lehet az oka, hogy nem sikerült kitörnie helyzetéből.

Amíg a felmérésben résztvevő országok között Magyarország **turisztikai látogatottsága** a középvonalban van, addig üzleti célú látogatottsága elég alacsony szinten áll.

Bár turisztikai szempontból magas az érdeklődés hazánk iránt üzleti szempontból alacsony, melynek okai a már említett erkölcstelennek tartott üzleti gyakorlat és a nehézkes üzleti mozgás.

A felmérés szerint Magyarország termékei az **innovációt,** technológiai előrehaladottságot, az értéket és minőséget tekintve szintén az utolsó helyet kapták, (de ennél is nagyobb probléma, hogy termékeinket még az EU piacán sem igazán ismerik)

Hogy mit lehetne tenni e **negatív image javítása** érdekében?

Az Economistban havonta dupla oldalon megjelenő magyar cégek bemutatkozó anyaga minden bizonnyal csökkenti e kép 'negatívitását'. Emellett azonban az igazsághoz hozzátartozik, hogy Magyarország imázsa Nyugaton negatívabb, mint a valóság, illetve ahogy mi azt kommunikáljuk. Tehát egyik eszköz az, hogy a magyar kormányzat és a vállakozói réteg jól kommunikálja, 'eladja' magát (természetesen nem a szó szoros értelmében) másrészt pedig olyan kormánystratégiával, egyfajta EU-konform attitűddel kell rendelkeznünk, mely szemléletében hordoz egyfajta nyitottságot, és elősegíti, hogy egyenrangú tárgyalófeleivé válhassunk külföldi partnereinknek mind vállalati, mind kormányzati szinten.

Pénzügyi szféra

Szép Péter:

Új lakáshitelezés Magyarországon

Az új lakáshitelezési rendszer nagy kihívása és kérdése az, hogy vajon EU-konform-e. Ahhoz, hogy ezt megállapítsuk meg kell vizsgálnunk a magyar lakáshitelezés helyzetét nemzetközi viszonylatban. Az egyik fő különbség az, hogy tőlünk nyugatra az emberek általában megelégednek azzal, ha bérlakásban élnek és a lakásvásárlást egyfajta státuszszimbólumként kezelik. Ezzel szemben Magyarországon nincs igazán kialakult bérlakás-kultúra, s igen magas a magánlakások aránya. A másik fő különbség, hogy a lakásvásárlás külföldön általában hitelből történik Magyarországgal ellentétben.

A hazai lakásfinanszírozásban a német és az amerikai modell keveredése fedezhető fel. A német finanszírozási modell úgynevezett jelzálogbank-orientált, míg az amerikai modell lényege a refinanszírozás. A refinanszírozás azt jelenti, hogy jelzálogkövetelések megvásárlása után értékpapír kibocsátással követelések ellenében refinanszírozhatóvá válnak a pénzintézet mérlegében megjelenő követelések.

Magyarországon az állami finanszírozású lakásépítési projektek a '70-es, '80-as évek táján befejeződtek és azóta jóval visszaestek az ilyen típusú finanszírozások. Most a kormány többek között ezt próbálja visszafordítani az új programmal. Az önkormányzati lakások száma az utóbbi években olyan mértékben csökkent le, hogy lényegében megszűntnek tekinthetjük őket. Ezzel együtt az éves lakásépítések száma jelentősen lecsökkent az elmúlt évek során. Érdekes módon viszont javult az épített lakások minősége és nőtt az átlagos alapterülete is.

Az új lakáshitelezési program eredményeként remélhetően **növekedni fog a hitelek aránya** a lakásértékhez illetve az évi beruházási mértékhez képest. Új intézményi szereplők fognak megjelenni a lakáshitel-piacon, köztük lakástakarék-pénztárak, hitelintézetek és lízingcégek. Ez mindenképpen egy pozitív folyamat és színesebbé teszi a piacot.

Végezetül az előadó a program legnagyobb nehézségeit említette a bankok szemszögéből: problémát jelent a hosszú távú források hiánya, a magas reálkamatok, és főként a hitelfelvételi procedúra körülményessége. Reméljük, hogy ezeket a nehézségeket át lehet hidalni, és ez a program sikeres lesz a hitelfelvevők és a bankok szempontjából egyaránt.

Varró László:

A tőkepiaci integráció és Magyarország

Varró László a tőkepiaci integráció hazánkra gyakorolt hatását elemezte.

A tőkepiaci integráció közgazdaságtanának alapja **a fizetési mérleg intertemporális elmélete** – indította gondolatait az előadó. Az elmélet szerint egy adott ország fizetési mérlege nem más, mint a nemzetgazdaság megtakarítási pozíciója. A fizetési mérleg egyenlege egy zárt gazdaságban szükségszerűen nulla. Ha viszont megengedjük a tőkepiaci integrációt és azt, hogy az egyes gazdasági szereplők a saját érdekeiknek megfelelően cselekedjenek, akkor semmi nem garantálja, hogy a fizetési mérleg egyenlege nulla legyen. Az USA-nak 100 évvel ezelőtt sokkal nagyobb fizetési mérleghiánya volt, mint amit ma az amerikai bankárok elfogadhatónak tartanak egy harmadik világbeli ország számára.

Egy jól működő tőkepiaci integráció minden ország számára jóléti előnyöket jelent. A sajtóban és a felszínes gondolkodásmódban gyakran megjelenő sztereotípiákkal ellentétben a **fizetési mérleghiány "nem a sátán műve".** Egy olyan ország számára, mint a mai Magyarország a jelentős fizetési mérleghiány egyenesen optimális, sőt piaci kudarcok hiányában az ideális fizetési mérleghiány Magyarország számára jelentősen nagyobb lenne a jelenleginél! A gazdaság jelenlegi beruházási igénye lényegesen meghaladja azt, amit a megtakarításokból finanszírozni lehet.

A gyakorlatban még a fejlettebb világ tőkepiacain is egyfajta szegmentáció figyelhető meg. Ennek a leglátványosabb megnyilvánulása a "Feldstein-Horioka" rejtély, mely szerint egy tetszőleges ország beruházásait messze túlnyomó részben az adott ország megtakarításaiból finanszírozzák. Ez alapján arra következtethetünk, hogy az országok nem használják teljesen ki a tőkepiaci integrációban rejlő előnyöket. Egy másik érdekes és jelentős megnyilvánulása a tőkepiaci szegmentációnak az úgynevezett "anyaországi torzítás", amely a forrásokkal foglalkozó "Feldstein-Horioka" rejtélynek éppen a tükörképe az eszközök oldalán. Az "anyaországi torzítást" példázza az az eset, amikor egy holland biztosítótársaság túlnyomórészt holland eszközöket tart – annak ellenére, hogy feltehetően nem ezek jelentik számára az optimumot. A fenti jelenségek csak lassan oldódnak fel és jelenleg a világ tőkepiacai a globalizáció előrehaladottsága ellenére is igen széttöredezettek.

Európában a monetáris unió nagyon komoly változást hozott, melynek eredményeképp valószínű, hogy Magyarország már egy integrált tőkepiaccal rendelkező Európai Unióba lép majd be.

A legfontosabb dolog, amire ennek az évtizednek a végén számíthatunk az, hogy a **magyar tőkepiac megszűnik!** Elsőre lehet, hogy ez furcsán hangzik, ugyanakkor Kaliforniában sincsen tőkepiac. Pénzügyi szolgáltatások lesznek Magyarországon, de tőkepiac, tőkeallokáció nem, mert az európai szintre kerül. Természetesen a pénzügyi szolgáltatások is nagyban át fognak alakulni. A szolgáltatások egy széles köre az internetre kerül majd, egy másik jelentős része Londonba költözik, néhány pénzügyi szolgáltatás pedig itt marad Budapesten. A tőkepiaci integrációnak egy valóban nagy nyertese lesz Magyarországon: a vállalati szféra. Jelentősen csökkenni fog a kockázati prémium, és a magyar vállalatokra, mint integrált európai gazdasági térségben működő vállalatokra néznek majd. Befejezésül az előadó rávilágított arra a fontos tényre, hogy a csatlakozást követően az élénk és kiépült interperszonális hálózatot igénylő tőkepiaci tevékenységek nem Magyarországon, hanem Londonban és Frankfurtban koncentrálódnak majd.

Király Júlia:

Új utak, új kihívások a magyar pénzügyi világban

Király Júlia előadása során az EMU magyar bankrendszerre gyakorolt várható és tényleges hatásait elemezte. Előadása első felében a várható hatások két fő csoportját: az eltűnő és az erősödő banki tevékenységeket, a másodikban pedig a bankrendszer átalakulásának már ma is megfigyelhető vonásait vizsgálta.

Az **eltűnő banki tevékenységek** közé a devizaügyletek és hitelezés tartozik. A devizaügyletek jelentősége várhatóan azért fog csökkenni, ugyanis rövid időn belül mindössze három jelentős deviza forog majd a világban: a dollár, az euró és a jen. Az ezekkel való kereskedés néhány óriásbank feladata lesz.

A hitelező banki tevékenységek közül várhatóan a vállalati hitelek szorulnak vissza különösen nagy mértékben. Ennek oka, hogy a hagyományos vállalati hitelek eltűnnek a mérlegből és helyettük hitel-derivatívok jelennek meg. A hitelkockázatnak újfajta kezelése alakul ki alapvetően portfolió szemléletben, figyelembe véve a kockázatok piaci kezelhetőségét. A fennmaradó hagyományos hitelezés területén az üzleti szféra súlyának növekedésére lehet számítani. Az állami szektor visszaszorulása a várható EU csatlakozásra vezethető vissza, amely az államadósság korlátozását, és ezáltal az állampapír ügyletek volumenének mérséklődését jelenti.

Az **erősödő, előtérbe kerülő banki tevékenységek** közé a corporate finance-t és a tanácsadási ügyleteket sorolhatjuk. Nem meglepő módon a bankszakma a fent leírt strukturális változásokat aggodalommal figyeli, hiszen felmerül a lehetősége annak, hogy mindez jövedelmezőségének erős visszaesésével jár majd együtt.

Előadónk szerint a bankrendszer átalakulásának további fontos elemei:

1. **Dezintermediáció**, azaz a hagyományos banki közvetítőcsatornák elkerülése. Ennek jele, hogy 1998-ban Európában a finanszírozási igények mindössze 25%-át adták a bankhitelek, a fennmaradó 75% pedig a pénz- és tőkepiacokról származott. A lakossági megtakarítások és hitelek területén megfigyelhető trend, hogy a befektetési alapok átveszik a hitelgyűjtő szerepét a bankoktól.

2. **A piac koncentrációja, azaz a bankok felvásárlása, összeolvadása**. A piac koncentrálódása várhatóan tovább folytatódik a jövőben is, melynek kapcsán el kell gondolkodnunk a kis bankok mérethatékonyságán.

Európai Unió

Kacsirek László:

A kelet-közép-európai bővülés helye az Európai Unió világgazdasági alkalmazkodásában

Milyen helyet tölt be a közép-kelet-európai bővülés a világgazdasági változásokhoz alkalmazkodni kénytelen Európai Unió stratégiájában? Erre a kérdésre kereste a választ az előadó, aki három részre osztotta előadását: az elsőben bemutatta az Európai Unió változó világgazdasági környezetét; a másodikban magát a változó Európai Uniót; a harmadik, leghosszabb részben pedig az EU - közép-kelet-európai bővüléshez fűződő érdekeiről osztotta meg nézeteit.

I. ***A változó világgazdasági környezet.*** A második világháború utáni évtizedek egyik jellemző folyamata a *regionalizálódás,* mellyel párhuzamosan, egyes vállalatok transz-, illetve multinacionalizálódásán keresztül megindult a *globalizáció.* A regionalizáció és a globalizáció egyelőre megférnek egymással. A regionalizáció felfogható regionális globalizációként. A tagok számára a külsőkkel szemben a regionális globalizációs folyamat gyorsítása előnyt jelent, mert belső piacukon ez védelmet is képes nyújtani. *A "belső globalizáció" növeli a külső versenyképességet, mivel a belső versenyt jól érzékelhetően megnöveli, a költségeket csökkenti.* Az USA és Japán versenyképességét jelentősen megnövelte annak a lehetősége, hogy kombinálni tudták a globalizáció és a regionalizáció előnyeit. Transz- és multinacionális vállalataik kihasználták a közelükben lévő országok kedvező adottságait és alacsony költségszintjét, termelésük egy részét kihelyezték, és integrált termelési rendszert hoztak létre. *Az Európai Unió számára ez a lehetőség évtizedekig nem állt fenn Európa kettéosztottsága következtében.*

II. ***A változó, bővülő Európai Unió.*** Az EGK létrejöttének egyik, kiemelkedő oka a tagok gazdasági fejlődésének ösztönzése volt az egymás közötti kereskedelem liberalizálásával és a külsőkkel – elsősorban az USA-val – szembeni védelemmel. Az évtizedek során az EK a világgazdaság különböző kihívásaira összetett választ adott: a tagországok száma 15-re emelkedett, új közösségi politikák születtek, megteremtették az egységes belső piacot és a monetáris uniót, közös, versenyképességet növelő kooperációs programokat indítottak. A változások nem hozták meg a várt eredményt: a kilencvenes évek elejére az EU jelentős versenyképességi hátrányba került a NAFTA által megerősített USA-val és a csendes-óceáni térségre támaszkodó Japánnal szemben. *A kelet-közép-európai országok transzformációja azonban új lehetőséget teremtett.*

III. ***A kelet-közép-európai bővülés.*** Az előadó a harmadik részt három kérdéssel vezette be: 1. kellünk-e az Uniónak, 2. milyen intenzíven, illetve 3. milyen áron? Az első kérdésre a válasz: igen, **kellünk az Uniónak.** Kellünk, mert az EU ki tudja építeni ugyanazt a *vertikális integrációt,* amelyet a másik két világgazdasági hatalom már korábban létrehozott. A kelet-közép-európai térség kiválóan alkalmas erre, hiszen komolyabb kulturális különbség nincsen, földrajzilag közel van, és hamar tud alkalmazkodni az új rendszerhez. **Mennyire kellünk az Uniónak?** Ez már sokkal kényesebb kérdés. A térség országai mára átvették a közösségi jogszabályok tekintélyes részét, piacaik nyitottak a közösségi termékek iránt, és gazdaságaik gyakorlatilag integrálódtak az Unió gazdasági rendszerébe. A koppenhágai kritériumokkal körülhatárolt csatlakozási feltételek, illetve a remélt pénzügyi források tovább ösztönzik a tagjelöltek "hasonulását", ami igen kedvező az Unió számára, mert ezzel a nyerhető előnyöknek már tekintélyes részét megszerezte. A csatlakozás időpontjának, illetve a pénzügyi alapoknak a megcsillogtatása olyan "mézesmadzag", amely alkalmas fokozni a tagjelöltek igyekezetét. A csatlakozást követően azonban ezek a mechanizmusok nem működnének: az EU jelenlegi rendszerét alapul véve a mai juttatásoknál lényegesen nagyobb pénzügyi források *járnának* az új tagoknak, főleg a strukturális alapokból. Tagság esetén részt vehetnénk a döntéshozatalban is, akár bizonyos közösségi döntések megvétózásával. Ezért nem biztos, hogy az Uniónak kedvezőbb lenne a jelenlegi állapotnál, ha csatlakoznánk.

Ezzel a gondolattal eljutottunk a harmadik kérdéshez: **milyen áron kellünk az Uniónak?** Egy közeljövőbeli csatlakozás sok nehézséggel és feszültséggel járna. Az előadó utalt az ötödik koppenhágai kritériumra (az Uniónak is készen kell állnia a bővülésre), amelyet annak idején nem vettek komolyan. Jelenleg az intézmény- és a döntéshozatali rendszer nem alkalmas a kibővülő EU működtetésére. Jelentős reformokat kellene végrehajtani a regionális és az agrárpolitikában; a reformfolyamat (különösen az utóbbié) lassan halad. Bővülésre csak mélyen szántó, több tagország érdekeit jelentősen sértő, kényelmetlen reformok révén kerülhetne sor. Ennél sokkal kényelmesebb a mai helyzet fenntartása, amelyen belül a kelet-közép-európai térség integrálása a végtelenségig folytatható és fokozható, de az Unión kívül, a bővülés kellemetlenségei nélkül. Ennek jelei az elmúlt hónapokban jól láthatók. Az Európai Tanács 1999 decemberi döntései nem a gyors bővülésre utaltak, a rendkívüli (2000 februári) lisszaboni Európai Tanács pedig mással foglalkozott: az EU-nak komoly lemaradása van a műszaki fejlődés, de főként az információtechnológia terén az USA-val és Japánnal szemben, ezért fokozottan erre a területre kell átirányítani a figyelmet. Az előadó véleménye szerint a tagjelöltek egy része, köztük Magyarország gyakorlatilag érett a tagságra, ezért akár igen rövid időn belül is csatlakozhatnánk, de a folyamat a fenti okok miatt akár 10-15 évvel is elhúzható. *Ezért a csatlakozás időpontját nem a tagjelöltek felkészültségi állapota, talán nem is az EU reformjainak sikerei határozzák meg, hanem az Unió ezektől független, mindenkor aktuális politikai érdekei.*

A szakmai vetélkedő résztvevői interaktív, játékos formában tanulhattak hazánkról

Az Európai Unióval megvalósított és megvalóssítandó kapcsolati formákat elemzi Palánkai Tibor. Az előadói katedrán balról jobbra: Kacsirek László, Bager Gusztáv és Rácz Margit

Palánkai Tibor:

A csatlakozásra váró kelet-közép-európai országok perspektívái

Palánkai Tibor előadásának első részében vázolta a csatlakozni kívánó kelet-közép-európai országok és az Európai Unió közötti együttműködési formákat, második részében pedig elemezte Magyarország gazdaságpolitikai prioritásait, melyet a kormányzat az EU-val közösen alakított ki.

I. ***Együttműködési formák a csatlakozásra váró országok és az EU között***

Alapvető együttműködési formát képez az úgynevezett *strukturális párbeszéd,* aminek jelentősége abban lett volna, hogy a csatlakozni kívánó országok küldöttei véleményüket kifejthetik. Ez azonban nem járt különösebb sikerrel: sajnálatos módon nem sikerült párbeszédet folytatni a képviselők csehovi stílusú kommunikációja miatt.

A második együttműködési forma az úgynevezett *gazdaságpolitikai prioritások közös kiértékelése,* mely jelentős szerepet töltött és tölt be ma is. Lényege, hogy az adott ország és az Európai Unió közösen gazdaságpolitikai előrejelzést készít. A cél olyan program kidolgozása, amely felkészíti a csatlakozni kívánó országokat a koppenhágai kritériumok teljesítésére.

A harmadik együttműködési forma, az ún. *előcsatlakozási gazdasági programok* kidolgozása, 2000-től az illető ország EU-ba való felvételéig tart. Ebben az esetben a cél szintén a koppenhágai feltételek teljesítése, illetve az azt szolgáló gazdaságpolitikai program kidolgozása, a hangsúly azonban itt már nem a közös kiértékelésen van. A dokumentumot az adott országok kormányai készítik el, benyújtják az Európai Uniónak, majd az elkövetkező években az Európai Unió megvizsgálja, hogy hogyan teljesülnek az ott lefektetett programelemek.

A gazdaságpolitikai együttműködés negyedik és ötödik szakasza, az ún. *konvergencia-programok* és stabilitási programok kidolgozása csupán az E(M)U-tagokra vonatkozik, illetve a közvetlenül oda tartó országokra, így számunkra még nem aktuális.

II. Az előadás második részében a hallgatóság részletesebb képet kaphatott a ***közös gazdaságpolitikai helyzetértékelésről*** ("joint assessment"). Ennek az áttekintésnek aktualitást ad az a körülmény, hogy április 6-án került aláírásra az ún. *2. Közös Gazdaságpolitikai Dokumentum,* amit a magyar kormány nevében a Pénzügyminisztérium, illetve az EU együtt készített. Első ízben 1997 júniusában készült hasonló dokumentum: akkor az 1. számú Joint Assessment-nek fő hangsúlya az volt, hogy miként lehet a gazdasági fejlődést gyorsítani Magyarországon a stabilitás megőrzése mellett.

A mostani dokumentum első része áttekinti, hogyan valósultak meg az 1997-es első kiértékelésnek az előrejelzései és céljai. Megállapítható, hogy 1997 és 1999 között a gazdasági növekedés üteme, az átlagos inflációs ráta, a folyó fizetési mérleg hiánya, az államháztartás deficitjei és adósságai hozzávetőlegesen az előrejelzéseknek megfelelően alakultak.

A jelenlegi 2. számú közös kiértékelés célja egyrészt, hogy *felvázoljon egy középtávú gazdaságpolitikai stratégiát, másrészt pedig hogy számszerű makrogazdasági kereteket adjon.* 1999 közepén elkészült a kormány koncepciója *Az európai felzárkózás stratégiája* címmel, melyben két kiemelt cél szerepel: a nemzetközi versenyképesség javítása, valamint a gazdasági egyensúlyi helyzetet fenntartó növekedés megvalósítása. Ezt a két célt figyelembe véve a mostani közös kiértékelés szerint hazánk gazdaságpolitikájának a következő *elvi alapokon* kell nyugodnia az elkövetkező 3-4 éves időszakban:

1. Fontos kormányfeladat a vállalkozási szektor fejlődésének támogatása.

2. Olyan béremelkedést kell megvalósítani, amely összhangban van a termelékenység növekedésével, miközben a magyar bérszínvonal konvergál az EU-n belülihez.

3. A költségvetési pozíciót tovább kell javítani, és a hiány GDP-hez mért arányát csökkenteni kell.

4. A külső adósság nem növekedhet tovább.

A fenti elvi alapok természetesen *konkrét mutatószámokká válthatók át,* melyek közül alapvető fontosságú az államháztartás deficitjének 2,5%-ra való csökkentése 2002-re. Fontos törekvés továbbá az államháztartási bevételek GDP-hez mért arányának középtávú mérséklése (1990-ben a jövedelemcentralizáció még 44% volt, melyet 2003-2004-re 40%-ra szükséges csökkenteni.) Konkrét cél az árstabilitás elérése is: az előrejelzés szerint az 1999. évi 10%-os inflációt 2002-re 3-5%-ra kívánjuk csökkenteni, mely által a csúszó leértékelési rendszer megszüntethető, és Magyarország készen áll majd arra, hogy részt vegyen az ERM-I. árfolyamrendszerben. A növekedés tekintetében a dokumentum 5-6%-os, irányzott elő úgy, hogy eleinte 5% lesz a gazdasági növekedés, majd 2003-2004-re 6%-ra gyorsul fel.

Ezt az optimista növekedési képet arra alapozhatjuk, hogy a csatlakozás felé közeledve megnövekednek az EU-transzferek: 2002-ig összegük évi 200-250 millió euró lesz, majd 2002-ben megemelkedik 400-500 euróra, és 2003-ban már esélyünk van arra, hogy a transzferek nagysága 1-1,5 milliárd eurót tegyen ki.

Végül a dokumentum hangsúlyozza, hogy *ezt a gazdaságpolitikai pályát csak akkor tudja Magyarország tartani, ha folytatja a strukturális reformokat,* melynek területei: az egészségügyi reform folytatása, az önkormányzati szféra átalakítása és pénzügyi reformja, valamint a közlekedési ágazatok közül kiemelten a vasút reformja, rendbetétele.

Bágер Gusztáv:

Az Európai Unió gazdaságpolitikai együttműködése a csatlakozni kívánó és az EU-tagországokkal

Bágер Gusztáv az előadásának bevezetőjében arról a hosszú és fáradságos útról beszélt, amely az 1980-as évek elejétől a társulási szerződésig vezetett. Az 1991. december 16-án aláírt megállapodás életbelépése, 1994 eleje óta kibontakozó, mind intenzívebbé váló együttműködés fejlődését a PM főosztályvezetője öt szakaszra osztotta. Ezek egy része már nemcsak hogy megvalósult, hanem le is zárult, másik részük most van folyamatban, harmadik részük pedig csak a tagság valóra válása esetén lesz aktuális.

1. **A strukturált párbeszéd** (1994–1997) kereteit azért alakították ki, hogy a csatlakozni kívánó kelet-közép-európai országok miniszterei és köztisztviselői rendszeresen, évente egy vagy két alkalommal találkozhassanak uniós kollégáikkal, "testközelből" ismerhessék meg az EU Tanácsának munkáját, és eszmét cserélhessenek az őket foglalkoztató gondokról.

Bár e tanácskozások kétségtelenül hasznosak voltak, az együttműködésnek ez a formája hamar "kiürült", és – amint azt az előadó néhány személyes élményének a felidézésével is illusztrálta – némely csatlakozni vágyó országok képviselői inkább image-ük növelésére, semmint a valódi gondjaik megosztására használták fel.

2. **A gazdaságpolitikai prioritások közös kiértékelése** (1997–2000) az egészen közeli múlt, illetve napjaink feladata. A gazdaságpolitikai prioritások közös kiértékelése már jelentős előrelépés volt a gazdaságpolitikai együttműködésben. Az EU és Magyarország első ízben 1997 júniusában készített ilyen dokumentumot. Ez olyan gazdaságpolitikai keretek kialakítására törekedett, hogy gyors gazdasági fejlődés mellett is megőrizhető legyen a gazdasági stabilitás. E cél megvalósulása alapján a második közös értékelés – melyre 2000 áprilisában került sor – olyan makrogazdasági politikát vázolt fel a 2000 és 2004 közötti időszakra, amely a külső adósság stabilizálódása mellett is teret és támogatást biztosít a vállalkozói szektor fejlődésének. A közös kiértékelésben részt vevő felek egybehangzóan állapították meg, hogy Magyarországon megteremtődtek a valóban lendületes gazdasági fejlődés alapjai, feltételei. A gazdaságilag aktív népesség arányának, a foglalkoztatásnak a növekedése, illetve a termelékenység javulása évi 5-6%-os gazdasági növekedést tesz lehetővé, ami köztudomásúlag meghaladja az EU átlagát, és ezáltal alkalmat ad hazánk gazdasági felzárkózására is.

3. Érdekes, fontos és az államigazgatástól komoly, összehangolt munkát igénylő feladat az ún. **előcsatlakozási programok kidolgozása.** E programok a 2000-től a csatlakozásig terjedő időszakot fogják majd át, és összeállításuk, illetve elfogadásuk elengedhetetlen az újabb uniós támogatási formák igénybevételéhez. Ezekre pedig égetően nagy szüksége van az országnak, hiszen a SAPARD nevű alapból mezőgazdaság- és vidékfejlesztésre, az ISPA-ból pedig az infrastruktúra fejlesztésére kaphatunk forrásokat. E területeken közismerten nagy feladatokat kell még végrehajtani ahhoz, hogy valóban érettek legyünk a csatlakozásra.

4. A **konvergenciaprogramok kidolgozása** azon EU-s tagországok "házi feladata", amelyek még nem csatlakoztak az EMU harmadik szakaszához, vagyis amelyek még nem vezették/vezethették be az eurót. A feltételek kereken nyolc éve jól ismertek ugyan (ezek az ún. maastrichti konvergenciakritériumok), teljesítésük azonban könnyűnek egyáltalán nem nevezhető, és több ország esetében bizony "rezgett a léc", amikor – 1998 első felében – megfelelőségükről kellett bizonyságot adniuk.

5. Az ún. **Stablitási és Növekedési Paktum érvényesülését biztosító programokat** csak a valódi "elitklub": az eurózóna tagjainak kell készíteniük. Az EU ezen az úton azt kívánja biztosítani, hogy az euró valóban stabil valuta maradjon, de a gazdasági teljesítmények javulását, az életszínvonal további emelését mégse kelljen feláldozni az infláció elkerüléséért. Ilyen program készítése azonban hazánkban és a többi csatlakozásra váró országban legkorábban az évtized vége felé kerül napirendre.

Rácz Margit:

Az EMU egy éve és tapasztalatai

Rácz Margit szerint a Gazdasági és Monetáris Unió elkövetkező 5-6 éve gazdasági szempontból legjelentősebb alapelem, így széles értelemben **a keleti kibővülés időszakát a monetáris unió sajátosságaiból fakadó gazdasági keretek határozzák meg.**

Előadása során azt vizsgálta, hogy az EMU működésének első éve milyen *tapasztalatokkal járt*, az előző tízéves fejlődés mely tényezőit erősítette meg. Elsőként arra az alapvető ellentmondásra mutatott rá, hogy a működő egységes belső piacnak mind a 15 tagállam részese, míg a kollektív szabályozás egy alapvető része, a közös monetáris politika, csupán 11 tagországra terjed ki. A négy kívülálló tagország közül három saját elhatározása alapján maradt ki az EMU-ból.

Az **1999-es év az euró zónán belüli gazdasági folyamatokat nézve "változatos".** Pozitívum, hogy az egyesített fogyasztói árindex alapján 2% alatti infláció jellemezte a térséget. A frissen született közös valuta nemzetközi pályája azonban egyirányú: az árfolyam – gyakorlatilag egészen pici ingadozással – zuhant, és összességében a dollárhoz képest 16%-ot vesztett értékéből. Az ECB képviselői szerint nem sokat jelent, hogy egy valuta le- vagy felértékelődik, főként az indulás esetén (történt már hasonló ingadozás a márkával és a dollárral is). Rácz Margit azonban úgy véli: a tőzsdék ítélete objektív és nagyon kemény ítélet (hiszen a döntéshozók anyagilag is nagyban függnek tőle). A leértékelődés abból fakad, hogy az eurózóna és az Amerikai Egyesült Államok gazdasági teljesítményei jelentősen eltértek egymástól. Míg az USA-ban folytatódott a második világháború utáni leghosszabb recessziómentes fejlődési időszak, Európa egyéb gazdasági mutatói korántsem voltak olyan jók, mint a 2%-os fogyasztói árindex.

Az 1990-es évek igen érdekes sajátossága, hogy egy egyre egészségesebben fejlődő, viszonylag fejletlen periféria ölelt körül egy mind nagyobb gondokkal, modellválsággal küzdő **beteg centrumot.** Ennek legbetegebb országa a már 82 millióra nőtt Németország.

Az 1999-es esztendő azt mutatta, hogy a várakozásoktól eltérően a **GDP növekedési üteme nagyon alacsony maradt.** Ezt pedig alapvetően három ország határozza meg: Németország, Franciaország és Olaszország. A lassú növekedés – főként az információtechnológiai – a beruházások alacsony ütemével, valamint a magas munkanélküliséggel együtt oda vezetett, hogy az eurózóna elvesztette attraktivitását az USA-val szemben. A gazdasági eredményeket tekintve 1999 bizony sikertelen év volt az EU számára.

A nemzeti költségvetések alakulása némileg más képet mutat. A fiskális politikák nemzeti keretek között maradtak, ezért reális volt a félelem, hogy majd erről az oldalról indul el az infláció. A **kormányok azonban jól kézben tartották a költségvetéseket,** sőt a 11 tagország közül négy költségvetése többlettel zárult. A stabilitási paktumban meghatározott feszes programokat általában túlteljesítették. Ez annak ellenére sikerült, hogy 1998-ban és 1999-ben is a bérek a GDP növekedésénél dinamikusabban emelkedtek. A következő nagy kérdés az, hogy mindezek után vajon a Gazdasági és Monetáris Unión belül elindul-e egy olyan felzárkózási folyamat, ami kedvező telephellyé teszi Európát, és – bizalmat teremtve az új pénznek –, elindítja az eurót egy nemzetközi siker felé.

Az előadó három gondolattal teljesítette ki előadását:

1. **Minél fejlettebb a jóléti rendszer egy országban, annál nagyobb gondban van a 2000. év elején,** részben a korösszetétel változása, részben a növekedési esélyek mérséklődése miatt. Párhuzamosan kell átalakítani a nyugdíjrendszert, megvalósítani az egészségügyi rendszer privatizációját, valamint egy átfogó adóreformot, ami a cégekre háruló adók szintjét 40-50%-kal csökkenti. Kedvező esetben a fokozatos adócsökkentés eredményeképpen a cégek elkezdenek beruházni, és az értékpapírpiac is meglódul. A negatív szcenárió értelmében azonban amennyiben a tőke nem bízik a változásokban, és Nyugat-Európa összességében továbbra is tőkeexportőr lesz, akkor folytatódik Európa lemaradása az USA-val szemben, ami megpecsételi a közös valuta sorsát is.

2. **Az EU kibővítését is akadályozhatja az, ha bármilyen sokkhelyzet keletkezik a monetáris unión belül.** Amennyiben szufficites a költségvetés, és alacsony az infláció, nem következhet be drámai helyzet.

3. Ha Magyarország 2004 körül néhány társával együtt bekerül az EU-ba, akkor **szinte kötelező, hogy – a minimális kétéves időszak után – bekerüljön az EMU-ba is.**

Ez azonban azt jelenti, hogy valóban feszített terveket kell összeállítani, és azokat nem csak ígérni, hanem teljesíteni is.

Kerekasztal-beszélgetés

A kerekasztal-beszélgetésre az utolsó napon, a konferencia zárórendezvényeként került sor. Olyan neves vitapartnerek "feszültek egymásnak", mint Kopátsy Sándor, a Pénzügykutató Rt. tiszteletbeli elnöke, Levendel Ádám, a Szonda Ipsos igazgatója, Bogár László, a Miniszterelnöki Hivatal államtitkára, stb. A vitát Ferencz Gábor, a Népszabadság újságírója vezette. A kerekasztal-beszélgetés kiválóan alkalmas volt arra, hogy az előző nap mély barázdákat szántó gondolatait egy kicsit kötetlenebb formában dolgozza fel. A beszélgetés legfőképpen az európai uniós csatlakozás társadalmi feltételeivel és hatásaival foglalkozott. Mindamellett gazdasági kérdések is szóba kerültek, hiszen – mint tudjuk – gazdaság és társadalom egymástól nehezen elválasztható fogalmak.

Elhangzott néhány – Bogár Lászlónak célzott – építő jellegű kormánykritika is, és bár biztosak voltunk abban, hogy a vitázó felek nem fognak egymás torkának ugrani, mégis megnyugtató volt hallani, hogy Levendel Ádám és Bogár László – e két lábon járó angol–magyar zsebszótár, Idegen Szavak és Kifejezések Szótára és Economist-glosszárium – régi jóbarátok…

Azon szervezői törekvésünk ellenére, hogy egy politikamentes és kizárólag szakmai kérdésekkel foglalkozó kerekasztal-beszélgetést szervezzünk, a vitapartnerek nem mindig koncentráltak a tudományos jelleg megőrzésére, ami végtére is nem baj, hiszen a hallgatóság szemmel láthatóan – és néha füllel hallhatóan – jól érezte magát. Sajnálhatták azok a kevésbé lelkes, bulizástól kimerült közgazdászpalánták, akiket nem vitt rá a lélek, hogy még vasárnap is bejöjjenek a konferenciára: a vita méltó búcsú volt a BéKÖN 2000-től.

Jövőre ugyanitt. Ugyanekkor?

A kerekasztal beszélgetés során
(balról jobbra) Szilvásy György, Kopátsy Sándor, Bogár László és Lengyel György „feszültek" egymásnak. A vitavezető (balra) Ferencz Gábor

Szakmai vetélkedő

Lucifer birodalmában, avagy néhány szó a szakmai vetélkedőről

A konferencia első napján, az előadások után a résztvevők szakmai vetélkedő keretében mérhették össze tudásukat, képességeiket. A szakmai vetélkedővel célunk a játékos tanulás mellett az volt, hogy közelebb hozzuk egymáshoz a hallgatóságot.

Ehhez a konferencia mottójának megfelelően ("Ország küzdj és bízva bízzál!") Lucifert hívtuk segítségül, aki a Paradicsomból (Fővám tér 8.) a 10 fős csapatokat különböző helyszínekre varázsolta, ahol a műsorvezetők mindig új próbatétel elé állították őket. Athénban és az Űrben a csapatoknak az Európai Unióval kapcsolatos ismeretüket kellett feleleveníteniük: az Európai Bizottság – melyet rövid időre a zsűri testesített meg – meggyőzésével, illetve az Európai Unióval kapcsolatos villámkérdésekre adott helyes válaszokkal szerezhettek pontokat. Londonban és Prágában az olyan közgazdaságtannal összefüggő ismereteiket használhatták fel a játékosok, amelyek nem tanulhatók meg tankönyvekből. A műsorvezetők mindezeket kiegészítve minden színben különböző kérdésekkel ostromolták a résztvevőket. Ezek segítségével többek között választ kaphattak arra, honnan ered a tőzsde elnevezése, mivel foglalkozott az első magyarországi részvénytársaság, illetve mennyire jellemző Magyarországra a jövőorientáció.

Igyekeztünk minél változatosabb feladatokkal a résztvevők képességeinek széles skáláját mozgósítani: a csapatok meggyőző erejük mellett kamatoztathatták fogalmazási készségüket és a jó csapatmunka is előnynek számított. A zsűri, mely Kopátsy Sándor elnökletével a Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Bizottsági elnökségének tagjaiból állt, díjazta az egyéni megoldásokat és a humort is.

A vetélkedő jó hangulatban telt el, jövőre is szeretnénk egy hasonló erőpróbát beépíteni a konferencia programjába.

És hogy erre Lucifer eljön-e, majd meglátjuk.

Támogatóink

Főszponzor: Sodexho Pass

Támogatók:

Dunafer • Hallgatói Tagozat, BKÁE • Perfekt Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Rt. • Online Informatikai Rt. • Postabank és Takarékpénztár Rt. • Béres Rt.• ID Személyzeti Tanácsadó Kft. • Tax-Partner • Personal Select

Évi 52 találkozás

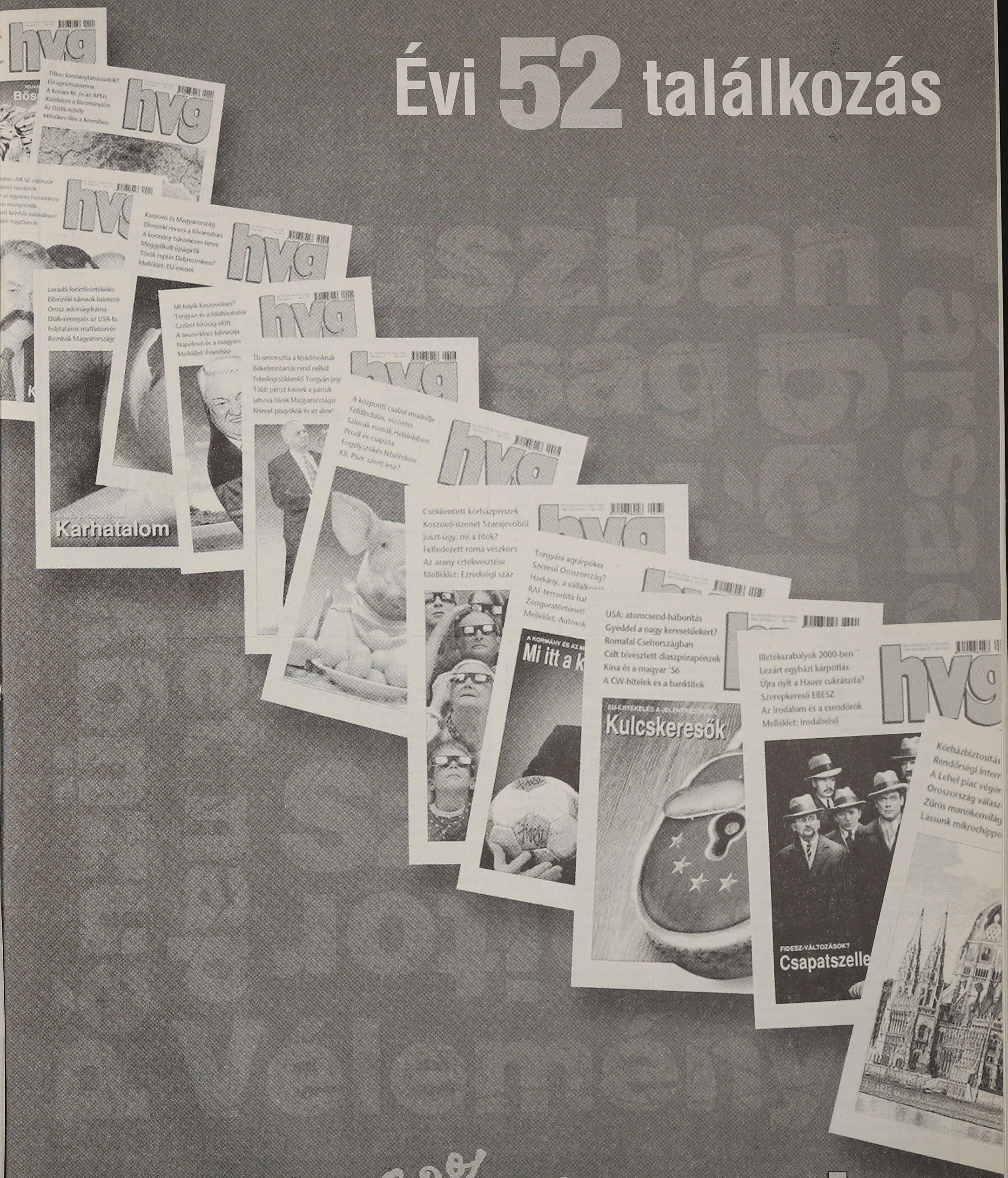

Ha egy évre előfizet, 23%-os kedvezménnyel házhoz visszük.

hvg

INFORMÁCIÓ: HVG RT. 1300 BUDAPEST 3., PF. 20, TELEFON: 436-2045, FAX: 436-2010, E-MAIL: TERJESZT@HVG.HU WEB: WWW.HVG.HU